

Alþingi, Fjárlaganefnd

sent rafrænt.

Umsögn um frumvarp til fjárlaga 2017, mál nr 1, 146. löggjafarþing.

Um lögbundið hlutverk landshlutasamtaka við undirbúning fjárlaga.

Ný framsetning frumvarps til fjárlaga 2017 á grunni laga um opinber fjármál, kallar á breytt vinnulag við greiningu og gerð umsagna til fjárlaganefndar að hálfu aðila eins og Fjórðungssambands Vestfirðinga (FV). Efni umsagna til fjárlaganefndar munu til framtíðar litið hafa að megináherslu hinn almenna fjárhagsramma málaflokka en hinsvegar færast nú umfjöllun um einstaka fjárlagaliða og fjármögnun stofnana til ráðuneyta. Minnt er á í þessum efnum á ákvæði 2. m.gr 97. gr sveitarstjórnarlaga (138/2011) um landshlutasamtök sveitarfélaga „Ráðuneyti og opinberar stofnanir skulu ávallt leita umsagnar hlutaðeigandi landshlutasamtaka um stefnumótun eða ákvarðanir sem varða viðkomandi landsvæði sérstaklega.“

Frá því sveitarstjórnarlögum var breytt á árinu 2011, hafa ráðuneyti í auknu mæli leitað umsagna til landshlutasamtaka sveitarfélaga við undirbúning frumvarpa til laga og eða reglugerða. Það hefur þó ekki átt við um undirbúning fjárlaga og ekki varð breyting á því nú á þessu ári þrátt fyrir gildistöku laga um opinber fjármál. Verði ekki breyting hér á, þá hafa landshlutasamtökin í raun misst færi á sinna sínu lögbundna hlutverki, sem þau höfðu áður með umsögnum sínum til fjárlaganefndar. Óskað er eftir að fjárlaganefnd Alþingis taki þetta mál til umfjöllunar og lýsi skoðun sinni hvernig haga beri málum.

Umfjöllun um frumvarp til fjárlaga 2017.

Frumvarp til fjárlaga 2017 kemur mjög seint fram enda sett fram við óvenjulegar aðstæður. Því gefst lítill tími til að gaumgæfa efni frumvarpsins auk þess sem læra þarf á nýja framsetningu. Fjórðungssambandið mun því einungis drepa á nokkrum málum og setur þessa umsögn fram þeim fyrirvara að þess er að vænta að ný ríkisstjórn muni setja fram sínar áherslur með fjárukalögum fyrir árið 2017. Fjórðungssambandið mun þá koma að fleiri atriðum og áherslum við setningu þeirra laga og væntir þar samstarfs við ráðuneyti í þeim efnum.

Samgöngumál.

Umfjöllun frumvarpsins um samgöngumál er mjög úr takti við stefnumörkun Alþingis og ríkisstjórnar í samgöngumálum og ríkisfjármálaáætlun. Samgönguáætlun 2015-2018 var samþykkt af Alþingi á 145. löggjafarþingi. Mjög var aukið við tillögur um framkvæmdir frá tillögu sem innanríkisráðherra lagði fyrir Alþingi en ekki settar fram tillögur um fjármögnun þeirra. Á þetta er réttlega bent í greinargerð frumvarpsins en það vekur um leið athygli að tillaga frumvarpsins víkur einnig frá tillögu innanríkisráðherra um samgönguáætlun, sem sett var fram með tilgreindum fjárhagsramma úr ríkisstjórn. Þannig lækka framlög til nýframkvæmda á vegakerfi, höfnum og innanlandsflugvöllum og lækkingu er einnig á viðhaldi og þjónustu vegakerfisins. Hér er því ekki brugðist við stóru aukinni notkun þessara samgöngumannvirkja vegna fjölgunar ferðamanna sem hafa um leið skilað ríkissjóði miklum tekjum.

Stjórn Fjórðungssambands Vestfirðinga lýsir hinsvegar hvað mestir óánægju með þessi vinnubrögð við undirbúning frumvarps hvað varðar tillögu um fjármögnun Dýrafjarðarganga. Þar sem segir

Fjárfestingarsvigrúm til samgöngumála er aukið um 2.400 m.kr. Skiptist það þannig að framlög til vegaframkvæmda eru augin um 1.000 m.kr., 1.100 m.kr. er ráðstafað í byggingu nýs Herjólfss og 300 m.kr. varið til undirbúnings jarðgangagerðar við Dýrafjarðargöng

Í þingsályktun innanríkisráðherra um samgönguáætlun 2015 – 2018 sem lögð var fyrir Alþingi (145 löggjafarþing, mál 638) var tillaga um 1,5 milljarð til framkvæmd Dýrafjarðarganga á árinu 2017.

Vestfjarðavegur – Dýrafjarðargöng. Lagt er til að framkvæmdir við jarðgöng milli Arnarfjarðar og Dýrafjarðar verði boðnar út síðla árs 2016, framkvæmdir hefjist eftir mitt ár 2017 og þeim ljúki árið 2020. Jarðgöngin munu stytta Vestfjarðaveg um 27 km.

Tillagan hafði áður verið afgreidd úr ríkisstjórn og því liggur fyrir samkomulag í ríkisstjórn um fjárhagsramma áætlunarinnar og verkefni innan hennar. Alþingi samþykkir síðan framkvæmdina með samþykkt samgönguáætlunar, en gerir jafnframt tillögu um fleiri samgönguverkefni sem eru utan samþykks fjárhagsramma.

Alþingi samþykkir hinsvegar í þingsályktun um ríkisfjármálaáætlun 2017-2021 (145. löggjafarþing, mál 740) varðandi fjárfestingarverkefni;

að hægt verður að ráðast í margvíslegar framkvæmdir sem sumar hafa verið í biðstöðu frá bankahruninu. Þar má nefna byggingaframkvæmdir við nýjan Landspítala, smíði nýrrar Vestmannaeyjajafarju, framkvæmdir við Dýrafjarðargöng, byggingu þriggja nýrra hjúkrunarheimila, byggingu Húss íslenskra fræða og byggingu skrifstofuhúsnæðis bæði fyrir Alþingi og Stjórnarráðið.

Stjórn Fjórðungssambands Vestfirðinga telur því liggja fyrir skýr vilji ríkisstjórnar og Alþingis hvaða verkefni séu í forgangi þegar kemur að samgönguverkefnum. Ný samgönguverkefni sem Alþingi gerði tillögu um í samgönguáætlun 2015-2018, verða að fjármagnast með tillögum um hækkun tekna eða niðurskurði á öðrum verkefnum en ekki hræra þeim saman við þegar samþykkt verkefni.

Fjórðungssamband Vestfirðinga krefst því þess að framlög til Dýrafjarðarganga verði hækkuð úr 300 mkr í 1.500 mkr í fjárlögum 2017 og því verði hvergi hnikað né frestað fyrirhuguðu útboði í janúar n.k..

Forgangröðun verkefna liggur fyrir með samþykkt samgönguáætlunar 2015-2018, ríkisfjármálaáætlun 2017-2021 og því er samstaða um að Dýrafjarðargöng verði fullfjármögnuð í fjárlögum 2017 og verkefnið haldi tímaáætlun með opnun gangnanna 2020. Það eru því forkastanleg vinnubrögð stjórnvalda að ganga nú fram með tillögu sem gengur gegn eigin stefnu í samgöngumálum, fjármálum ríkisins og stefnu sem undirstrikuð var með afgreiðslu ríkisstjórnar um Aðgerðaráætlunar fyrir Vestfirði í september s.l..

Stjórnvöld verða að átta sig á því að þau hafa nú þegar valdið tjóni á þeim trúverðugleika sem hefur verið að byggjast upp á Vestfjörðum í sókn atvinnulífs og samfélaga nú á síðustu misserum. Verði fjárframlög til Dýrafjarðaganga ekki hækkuð, þá munu stjórnvöld með þeirri ákvörðun, setja fjárfestingarverkefni í uppnám, slá til baka þann árangur sem unnist hefur eftir langvarandi niðursveiflu samfélaga og að lokum rofið í sundur sátt við Vestfirðinga um þetta lykilverkefni fyrir samfélag og atvinnulíf á Vestfjörðum.

Almenningssamgöngur.

Landshlutasamtök sveitarfélaga reka almenningssamgöngur utan höfuðborgarsvæðis samkvæmt samningi við Vegagerðina, allt frá árinu 2012. Fjárframlög til verkefnisins lækkuðu í kjölfar samningsgerðar m.a. með afnámi niðurgreiðslu olúgjalds og en mest áhrif stafa af því að Alþingi hefur ekki sett lög sem veita næga vernd gegn brotum á einkarétti til almenningssamgangna. Tekjutap landshlutasamtaka af þeim sökum nemur tugum milljóna á ári. Fjórðungssambandið leggur sérstaka áherslu á að Alþingi styðji áfram við rekstur almenningssamgangna. Á fjárlögum 2016 var veitt sérstakt 75 m.kr. framlag í þessu skyni og þyrfti það helst að hækka til að bæta landshlutasamtökum þann hallarekstur orðið hefur á málaflokksnum.

Markaðsstofur landshlutanna.

Fjórðungssamband Vestfirðinga mótmælir því að ekki er getið í greinargerð fjárlagafrumvarps um að felldur sé niður eða færður til fjárlagaliður 04.551.112 Markaðsstofur innanlands 17,5 mkr. Beint er til fjárlaganefndar að fullvissa sé fyrir að fjárveitingin sé til staðar, því hér er um að ræða grunnframlag til starfsemi markaðsstofa og hefur verið í fjárlögum frá árinu 2005.

Sóknaráætlun landshluta.

Fjórðungssamband Vestfirðinga mótmælir því að ekki er getið í greinargerð fjárlagafrumvarps um lækkun fjárlagaliður 04.541.115 Sóknaráætlanir landshluta úr 208,5 mkr í 190,5 mkr (bls 60). En samkvæmt yfirliti 5 um skuldbindandi samninga ríkisins þá er ekki sjá um neina breytingu á samningum. Sjá lið 8.2 Byggðamál (bls 108) samningar sóknaráætlanir einstaka landshluta ANR hluti, og hið sama gildir um MMR hluta 18.3 Menningarsjóðir (Sóknaráætlun – menningarstarf við sveitarfélögin) (bls 109).

Fjórðungssamband Vestfirðinga óskar síðan eftir nánari skýringum á tilgreindri hækkun til málaflokksins 8.2 Byggðamál, á bls 230 þar sem tilgreint er að fjárheimild málaflokksins verði aukin um 450 mkr til að *styðja við byggða- og sóknaráætlanir landshluta*. Sem hér að framan greinir þá eru samningar um sóknaráætlanir óbreyttir og því kemur ekki fram hvar þessa hækkun er að finna.

Aðgerðaáætlun fyrir Vestfirði.

Skýrsla nefndar forsætisráðuneyti um samfélags- og atvinnuþróun á Vestfjörðum , *Aðgerðaáætlun fyrir Vestfirði*, var afgreidd með tillögum starfshópsins úr ríkisstjórn þann 20. september s.l.. Hér er tekið undir helstu stefnumál landshlutans í s.s. í uppbyggingu innviða, í heilbrigðismálum og stuðning við atvinnulíf. Þar er bent á mótvægisáðgerðir sem grípa þarf til við að mæta áratuga neikvæðri þróun samfélags og atvinnulífs en styðja um leið þá uppbyggingu sem á sér nú stað s.s. í fiskeldi og ferðapjónustu.

Auk almennra tillagna um málaflokka voru lagðar til áðgerðir hjá einstaka ráðuneytum sem í heild nema um 280 mkr. Ríkisstjórn fól ráðuneytum að útfæra tillögur nefndarinnar og fjármögnun verkefna. Viðbrögð ráðuneyta hafa verið mjög mismunandi, allt frá því að finna verkefnum fjármagn innan síns fjárhagsramma, til þess að í raun neita taka verkefni til umfjöllunar á þeirri forsendu að þeim fylgi ekki nýtt fjármagn, þrátt fyrir skýran vilja ríkisstjórnar.

Fjórðungssamband Vestfirðinga lýsir þungum áhyggjum af framkvæmd þessara verkefna. Fer Fjórðungssambandið þess á leit við fjárlaganefnd Alþingis að taka skýrslu nefndarinnar til umfjöllunar og krefji forsætisráðuneyti og viðkomandi fagráðuneyti hvernig staðið verði að útfærslu verkefna.

Forsvarsmenn sveitarfélaga benda á að hér sé um mikilvæg verkefni sem styðji við uppbyggingu atvinnulífs og samfélaga og mikilvægt að þeim sé hrint í framkvæmd á árinu 2017. Fjórðungssamband Vestfirðinga lýsir sig reiðubúið að vinna með fjárlaganefnd Alþingis að þessu máli. Skýrsla starfshópsins fylgir hér með.

Ísafirði 15. desember 2016

F.h. Fjórðungssambands Vestfirðinga

Aðalsteinn Óskarsson, framkvæmdastjóri.

*Fylgirit. Skýrsla nefndar forsætisráðuneytis um samfélags- og atvinnuþróun á Vestfjörðum
Aðgerðaáætlun fyrir Vestfirði (sept 2016)*